

Asiantuntijalausunto talousvaliokunnalle asiassa

U 39/2005 vp ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi sekä neuvoston puitepäätökseksi (teollis- ja tekijänoikeusrikoksista)

16.2.2006

Ville Oksanen

Oik. kand.

Tutkija, Teknillinen korkeakoulu
Hallituksen jäsen, Electronic Frontier Finland ry

Electronic Frontier Finland - EFFi ry on perustettu käyttäjien ja kansalaisten oikeuksien puolustamiseen Internetissä. Yhdistys pyrkii vaikuttamaan mm. yksityisyyttä, sananvapautta, tekijänoikeuksia ja tietokoneohjelmien patentointia koskeviin lainsäädäntöhankkeisiin Suomessa ja Euroopassa. Lisätietoja EFFi:n kotisivulta osoitteessa <http://www.EFFi.org/>.

Yleistä

Immateriaalioikeuksia koskeva lainsäädäntö on ollut EU:ssa jatkuvan uudistuksen alaisena viimeisien vuosien aikana. Jäsenmaiden lainsäädäntö on jäänyt jälkeen tästä kehityksestä ja näin mitään empiiristä käsitystä tehtyjen lainsäädäntömuutosten vaikutuksista ei ole olemassa. Immateriaalioikeuksien toiminnan pitäisi perustua tarkkaan harkittuun tasapainoon oikeudenhaltioiden ja yhteiskunnan välillä. Siksi **uuden lainsäädännön esitleminen tilanteessa, jossa vanhankaan vaikutuksista ei ole käsitystä, on mielestämme vastuutonta ja jopa vaarallista politiikkaa.**

Tarpeellisuus, järkevyyys ja oikeusperusta

EFFi yhtyy hallituksen kantaan, jonka mukaan komission esityksen tarpeellisuudesta ei ole olemassa näyttöä erityisesti huomioiden jo olemassa oleva jäsenmaiden TRIPS-sopimukseen perustuva harmonisaatio rikosoikeudellisten sanktioiden osalta. Toisaalta kyseenalaiseksi esityksen tekee sen järjetön pyrkimys harmonisoida rikosoikeudelliset sanktiot

identtisesti kaikkien immateriaalioikeuksien osalta. Ei liene vaikeaa hahmottaa, miksi esimerkiksi tekijänoikeuden ja patentoinnin välillä yleisimmät skenaariot lain rikkomisesta poikkeavat merkittävästi toisistaan - kuten sanktioiden tulisi myös poiketa. **EFFI vastustaakin jyrkästi ehdotuksen "one-size-fits-all" lähestymistapaa.**

EFFI on myös samaa mieltä hallituksen kanssa, että käsittelyssä olevan esityksen yhteisöläinsäädännöllinen oikeusperusta on vähintäänkin kyseenalainen.

Määritelmien puute

EFFI on huolissaan paketissa esiteltyjen termien määrittelyn epämääräisyydestä. Mitä esimerkiksi tarkoitettaisiin "yllytyksellä" tai "avunannolla" immateriaalioikeuksien loukkaamiseen? Samoin keskeinen käsite "kaupallinen laajuus" on jätetty määrittelemättä, mikä tekee esityksen vaikutusten arvioinnin lähes mahdottomaksi. Vaikka kyse ei olekaan suoraan sovellettavasta oikeudesta, rikosoikeudellinen tarkkarajaisuus edellyttäisi näkemyksemme mukaan merkittävästi täsmällisempää terminologian määrittelyä.

Vaikutus informaation teknologian kehitykseen

Koska ehdotuksessa ei ole siis määritelty, mitä yllytys tai avunanto tarkoittaisivat käytännössä, esityksen vaikutuksia on vaikea arvioida informaatioteknologioiden kehityksen kannalta. Lienee kuitenkin jokseenkin selvä, että muutoksen jälkeen yritettäisiin puuttua sellaisten uusien teknologioiden kehittämiseen, joita voitaisiin käyttää immateriaalioikeuksien loukkaamiseen. Yksi tapa lähestyä asiaa, on esittää hypoteettinen kysymys, olisiko vastaava lainsäädäntö estänyt aikanaan kopiokoneen tai videonauhurin kehittämisen, koska kyseistä laitteiden valmistaminen on mitä suurimmassa määrässä myös avunantoa tekijänoikeusrikkomuksiin. Tuoreempi vastaava esimerkki on vertaisverkkoteknologiat, joilla on sekä laillisia että laittomia käyttötarkoituksia. **EFFI toivookin, että Suomen kannassa edellytettäisiin suojaa uusien teknologioiden kehittäjille ja sanktiot kohdistettaisiin suoriin väärinkäyttöksiin.**

Taloudelliset vaikutukset

Hallituksen mukaan esityksellä ei olisi taloudellisia vaikutuksia. Tämä väite on varsin "mielenkiintoinen", koska esityksessä oltaisiin mm. siirtämässä immateriaalioikeuksien loukkauksen yleisen syytteen alaisuuteen, mikä edellyttäisi väistämättä lisäresursseja. Lisäksi yleisemmällä tasolla mikä tahansa muutos immateriaalioikeuksiin johtaa taloudellisiin seurauksiin, jotka heijastuvat koko yhteiskuntaan. KTM:n olisikin ollut ehkä rehellisempi tunnustaa, että taloudellisista vaikutuksista ei ole olemassa mitään käsitystä. **Suomen tulisikin edellyttää komissiolta puolueetonta selvitystä sen ehdotuksen taloudellista vaikutuksista.**

Lopuksi

EU:ta on arvosteltu aivan liian aktiivista direktiivitehtailusta. Nyt käsittelyssä oleva ehdotus on tyypiesimerkki tästä. Sen hyödyllisyys, järkevyys ja oikeusperusta ja sisältö voidaan kyseenalaistaa - kuten hallitus tekee normaalia kriittisemmässä kannanotossaan. Yksi askel jää kuitenkin hallituksen kannasta puuttumaan. Näkemyksemme mukaan se tulisi kuitenkin ottaa: **EFFIn mielestä Suomen virallisen kannan tulisi olla, että ehdotus hylätään.**

EFFI ry:n puolesta

Ville Oksanen